

Passió per la llengua catalana

Iu Bohigas, en va fomentar l'ensenyament per correspondència

Iu Bohigas i Blanch formava part d'aquell col·lectiu de persones que, malgrat haver perdut la guerra, tenien consciència que encara hi havia país. Que no estava tot perdut. Que, des d'allà on fos, calia continuar. Ell, en els anys cinquanta i seixanta del segle passat, féu les primeres classes de català de la postguerra a Girona i a Salt, i ideà un mètode propi d'ensenyament de la llengua per correspondència.

DAVID PAGÈS I CASSÚ > TEXT

ARXIU MIQUEL BOHIGAS > FOTOS

Iu Bohigas nasqué a Salt l'1 de maig de 1911, en una família d'hortolans. Els seus pares anaven cada dia a Girona a vendre a mercat els productes que collien a l'horta. Era el quart de sis germans.

Primer anà a col·legi al Veïnat amb el mestre Pere Gallostra i, més tard, al Grup Escolar de Girona, on rebé el mestratge de Silvestre Santaló. Cursà els estudis de magisteri a la Normal. L'any 1932 estigué uns mesos fent pràctiques a Bonmatí. Aquest fou l'únic període de la seva vida en què pogué exercir la seva vocació de mestre d'escola.

L'estima pels llibres, per la llengua i per Catalunya se li manifestà ben aviat. Aprengué el català de forma autodidacta, sobretot llegint les *Converses filològiques* de Pompeu Fabra. De resultes de tot plegat, als anys trenta, amb poc més de vint anys, ja impartia classes de català i d'esperanto al Centre Republicà de la seva població, d'on més tard seria president.

Hi ha, però, altres capítols en aquells anys que fan palesa la seva precocitat lingüística i periodística, com ara l'enviament de versos a la revista *En Patufet*, que llavors tenia una difusió extraordinària; la fundació, amb Agustí Cabruja,

de la revista *El Poble de Salt* (1930-1934) i, també, col·laboracions en el diari gironí *l'Autonomista*, dels germans Rahola.

Durant un breu període de 1936, abans d'anar-se'n al front de l'Ebre, fou regidor de Cultura a l'Ajuntament de Salt.

Anys d'exili

Acabada la guerra s'exilià a la Catalunya Nord. Fou internat al camp de concentració de Setfons. Quan en sortí, anà a parar a Resigueres, on vivia una seva germana. Es guanyà la vida fent oficis diversos.

El 1945 anà a viure a Estagell i el 1948 es casà per poders amb Felipa Costabella. Seguí un curs de mestres de català per correspondència organitzat per la Generalitat a l'exili i supervisat pel mateix Pompeu Fabra. Tot i el desig

Aprengué el català de forma autodidacta, sobretot llegint les *Converses filològiques* de Pompeu Fabra. De resultes de tot plegat, als anys trenta, amb poc més de vint anys, ja impartia classes de català i d'esperanto

>> **Iu Bohigas i Blanch**
(Salt, 1911-2004).

mutu de conèixer-se, la trobada amb el mestre, que morí el dia de Nadal d'aquell mateix any, mai no arribà a esdevenir-se.

El 15 d'agost de 1949 obtingué el títol de mestre de català. Víctor Torres, aleshores secretari general de la Presidència de la Generalitat, li féu arribar el certificat que acreditava que havia seguit, amb resultat excel·lent, el Curs de Professors de Llengua Catalana.

El 1949 es pogué retrobar amb la seva esposa i anaren a viure a la Tor de

França. El 1950 nasqué el seu primogènit, en Francesc, i el 1953, el segon fill, en Miquel. Aquell mateix any, després de 14 anys d'exili, tornà a terres gironines, conjuntament amb la família.

Retorn a Salt

De nou a Salt, començà a treballar en una oficina d'assegurances i després, fins a la jubilació, a la gestoria Paulí. Havia procurat trobar alguna feina relacionada amb el català, però fou endebades. No obstant això, el seu interès per l'ensenyament de la llengua es mantingué ben viu i durant els anys 1955 a 1957 és el professor de les classes que organitza la Unió Excursionista de Catalunya al local de les Ferreries Velles de Girona. Un dels seus alumnes fou l'historiador i polític Francesc Ferrer i Gironès.

L'any 1956 organitzà el que segurament fou el primer curs per correspondència que es féu al país. Demanà permís a les autoritats franquistes del moment i no li fou pas negat. Per donar a conèixer les seves *Lliçons pràctiques de català per correspondència*, posava anuncis en alguns diaris de l'època (*La Vanguardia* i *Destino*) amb aquestes paraules: «*Aprenda a escribir correctamente el catalán, en casa, sin esfuerzo y en poco tiempo. Le informará Ivo Bohigas. Unión, 16. Salt (Gerona)*».

Arribà a tenir una vintena d'alumnes de tot Catalunya. També alguns de fora. Fins i tot un de Nova York. Aquella experiència li permeté, així mateix, que alguns intel·lectuals de Barcelona, com ara Albert Manent i Miquel Arimany, s'hi posessin en contacte. Les seves classes presencials també es desplegaren a Salt, a la guarderia de la fàbrica Gasol. Ens remetem a l'any 1962.

Distincions i reconeixements

En jubilar-se, es dedicà, de manera més intensa, a recollir frases fetes, dites populars, refranys... i a escriure poemes. Hi ha una anècdota d'aquest període —estem parlant de l'any 1982— que és molt significativa. Disgustat perquè un escriptor deia que no escrivia en català perquè era una llengua pobra, Bohigas escriví una faula en vers, titulada «Plet, per un fat, d'un gos i un gat», de més de 500 versos, on només usa monosíl·labs, amb la qual cosa demostra un cop

>> *Iu Bohigas i Blanch amb els alumnes de Bonmatí (1932).*

>> *Iu Bohigas i la seva esposa, Felipa Costabella, a la biblioteca del Centre Republicà de Salt (14-04-1936).*

més la ductilitat, la precisió i la riquesa de la llengua catalana per a l'expressió de tota mena d'idees i de sentiments.

L'any 1986, en el marc del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, l'Ajuntament de Salt li reté

un homenatge i li concedí una placa en reconeixement a la seva tasca a favor de la llengua catalana. I el 2011 el Consistori donà el nom d'Iu Bohigas, que havia traspassat el 2004, a la biblioteca pública de la població. Dos homenatges, plens d'afecte, de gratitud i de mereixement, per a un home que, des de la passió per la llengua, sempre féu majúsculs els verbs ensenyar, estimar, reconstruir i normalitzar.

David Pagès i Cassú és professor de llengua i literatura catalanes i escriptor.

El 15 d'agost de 1949 obtingué el títol de mestre de català. Víctor Torres, aleshores secretari general de la Presidència de la Generalitat, li féu arribar el certificat